

Nr 554.

Av herrar **Gardell** i Gahns och **Svedman**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 159, med förslag till förordning om upphävande av vissa bestämmelser beträffande dispositionen av storverksträd samt ek och bok å boställen, som avses i 1 § ecklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932 (nr 400) m. m.

I proposition nr 159 med förslag till förordning om upphävande av vissa bestämmelser beträffande dispositionen av storverksträd samt ek och bok å boställen, som avses i 1 § ecklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932, föreslår Kungl. Maj:t, att ifrågavarande bestämmelser böra upphöra att gälla beträffande ett vart sådant boställe den dag skogshushållningsplan, som närmast efter ikraftträdandet av denna förordning av stiftsnämnden fastställs, varder för bostället tillämplig.

Som hushållningsplanerna för de ecklesiastika skogarna för erhållande av jämn cirkulation fastställts att gälla för olika pastorat varierande mellan ett till tio år från 1 maj 1933, utlöper sålunda det s. k. ekregalet å cirka $\frac{1}{10}$ av boställena först 1 maj 1943, å en annan tiondel 1 maj 1942 o. s. v. Intill nämnda tider kommer sålunda domänverket att fortfarande ha att tillvarataga all ek som avverkas, när så måste ske vid framdragande av allmänna vägar eller elektriska kraftledningar och dylikt. Vill pastoratet uppröja hagmarker, där ek finnes, för betesändamål, har det antingen att välja mellan att låta dylika arbeten anstå tills nu gällande hushållningsplaner utgå eller ock överlämna eken till vederbörande revirförvaltare och sålunda frånsäga sig den inkomst ekförsäljningen skulle ge. I de fall där ek erfordras för byggnadsändamål till staketstolpar och dylikt tvingas pastoratet att först begära tillstånd hos domänstyrelsen och sedan få eken utsynad av vederbörande revirförvaltare, vilket icke torde ske utan kostnader för pastoratet. Om detta s. k. ekregale alltfört skall bestå i vissa fall ytterligare 8—9 år framåt, kommer det för alla berörda parter att leda till onyttiga skrivelser och slitningar av mångahanda slag mellan pastoraten och domänverkets tjänstemän.

Att i kungl. propositionen en omredigering av texten skett gentemot vad som föreslogs av 1932 års boställssakkunniga har motiverats med (sid. 20 i kungl. propositionen)

- a) dels att stiftsnämnden skall komma i tillfälle till att vid avverkningsbeloppets fastställelse taga hänsyn till ek- och bokskog, som nu skulle tillkomma,
- b) dels att detta regale ej borde upphöra, förrän vissa naturskyddsbestämmelser inarbetats i hushållningsplan.

Vad första punkten beträffar är förekomsten av ek och bok så obetydlig

å flertalet boställen, att avverkningsbeloppet därav ej kan röna nämnvärt inflytande och i varje fall en ändring av avverkningsbeloppet utan olägenhet kan anstå till dess ny plan i vanlig ordning skall upprättas. I de få fall, där större ek- eller bokförekomster finnas, kan utan svårighet en jämkning av gällande plan ske, därvid hänsyn tages till det förhöjda virkesförrådet, vilken på så sätt jämkade plan sedan fastställles av stiftsnämnden för återstående år av perioden.

Vad slutligen andra punkten beträffar att risk ur naturskyddssynpunkt kunde uppkomma, om regalet upphörde några år innan ny plan fastställdes, är tanken ganska verklighetsfrämmande.

När ekregalet upphävdes å häradsallmanningarna, föreskrefs att domänstyrelsen skulle verkställa inventering å häradsallmanningarna och, om någon ek ur naturskyddssynpunkt borde skyddas, föranstalta därom. Kammarkollegium anför härom (sid. 17 i propositionen): "Detta vore påkallat jämväl med hänsyn därtill att skyddsreglerna för ekar å allmanningar närmast taga sikte på enstaka träd. Detta vore väl i och för sig av värde, men ofta torde å de ecklesiastiska boställena förekomma, att ett större eller mindre trädbestånd, exempelvis vid en kyrkbacke, borde bevaras."

Allmänt kan sägas att de träd, som ur estetisk synpunkt hava värde, äro i regel ur ekonomisk synpunkt tämligen eller helt värdelösa, såsom alltför grova och greniga och därtill vanligen rötskadade. Därtill kommer att sedan förvaltningen lagts i lokala organs händer, är med det stora intresse för hembygdsvård, som numera finnes, risken mindre för ur naturskyddssynpunkt förkastlig avverkning än tidigare.

Den föreslagna förordningen bör i enlighet med det anförda ändras därhän, att bestämmelserna om det s. k. ekregalet upphöra att gälla den 1 juli 1934 i stället för som föreslagits den dag ny hushållningsplan varder för bostället tillämplig.

Vidare anse vi, att ekregalet bör upphöra att gälla icke endast för de ecklesiastiska boställen, som omförmälas i 1 § ecklesiastik boställsordning, utan för all kyrklig jord. Motiven för att så ej skett — kammarkollegiets uttalande (sid. 15 i propositionen) — kunna knappast sägas vara sådana, att de utgöra något skäl för att längre bibehålla denna kvarleva från en äldre tid å det fåtal boställen, som här är fråga om, sedan detta skogsregale upphört för samtliga övriga grupper av boställen, där det dock hade någon betydelse.

I förslag till lag om ändrad lydelse av 45 och 52 §§ ecklesiastik boställsordning föreslås i 52 §, att därest löneboställes skog är av beskaffenhet, att densamma enligt skogsvårdslagen är att anse såsom svärförnygrad, skall utsyning verkställas av stiftsjägmästare eller annan hos stiftsnämnden anställd person med högre skoglig utbildning.

I skogsvårdslagen den 15 juni 1923 kap. 4 stadgas — förutom bestämmelser angående fröträd i vissa fall — att "för all avverkning för annat ändamål än

husbehov skall erfordras tillstånd av vederbörande skogsvårdsstyrelse". Tillståndet skall i regel beviljas på så sätt att skogsvårdsstyrelsen verkställer utsyning. Denna utsyning sker vanligen av länsskogvaktare.

Dessa bestämmelser ha tillkommit i avsikt att lämna dessa skogar såsom svårförnygrade — huvudsakligen skogarna å Öland och Gotland — ett verk sammare skydd utöver vad den allmänna skogsvårdslagen skänker.

Nu föreslås i propositionen ytterligare skärpning beträffande de ekklesiastika skogarna för dessa trakter, alldenstund all utsyning skall verkställas av stiftsjägmästare eller annan hos stiftsnämnden anställd person med högre skoglig utbildning", sålunda även för husbehov, d. v. s. reparations-, hägnads- och vedvirke. Vinner propositionen riksdagens bifall, kommer stiftsjägmästarens tid att i opropotionerligt hög grad tagas i anspråk för dylika göromål. Det borde räcka med en bestämmelse, att utsyning å dessa skogar skall ske genom stiftsjägmästaren eller de biträden åt denne, som av stiftsnämnden godkännas.

I anslutning till det anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte för sin del besluta, att av Kungl. Maj:t föreslagen förordning om upphävande av vissa bestämmelser beträffande dispositionen av storverksträd samt ek och bok å boställen, som avses i 1 § ekklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932 (nr 400), skall hava följande lydelse:

Häri genom förordnas som följer:

Vad i förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket är stadgat om storverksträd samt om ek och bok skall, i den mån de härutinnan meddelade bestämmelserna beröra boställe, som avses i 1 § ekklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932, upphöra att gälla från och med 1 juli 1934; och må dylika träd å dessa boställen därefter disponeras enligt i hushållningsplanen eller eljest jämlikt ekklesiastik boställsordning meddelade föreskrifter;

samt att 52 § ekklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932 (nr 400) skall hava följande lydelse:

52 §.

Avverkning må — — — — anlitade biträde.

Finnes å löneboställe skog av beskaffenhet, att densamma enligt skogsvårdslagen är att anse såsom svårförnygrad, äger Konungen på framställning av stiftsnämnden föreskriva, att utsyning å skogen skall verkställas av stiftsjägmästare eller annan hos stiftsnämnden anställd person.

Om utsyning å boställsskog, som avses i 45 § tredje stycket, gäller vad Konungen förordnar.

Kostnad för utsyning, varom i andra eller tredje stycket av denna paragraf sägs, skall bestridas av medel, som för stiftsnämndernas verksamhet utgå ur kyrkofonden; åliggande det dock pastoratet att vid sådan utsyning lämna därför nödig hantlangning.

Stockholm den 9 mars 1934.

Th. Gardell,
Gahns.

Gust. Svedman.
